

A jövő kérdései

Beszélgetés Péceli Gábor rektorral,
a felsőoktatás megoldandó problémáiról

Szárny és Teher címmel tanulmányt jelentetett meg a Sólyom László államfő által felállított Bölcsész Tanácsa. A hazai oktatással szemben megfogalmazott kritikáik és javaslataik kapcsán kerestük meg Péceli Gábort, egyetemünk rektorát, hogy megkérdezzük, a kötetben szereplő állítások mennyiben vonatkoznak a BME-re, továbbá, hogy a felvetett problémákra milyen lehetséges megoldásokat lát a Műegyetem első számú vezetője.

Mik tekinthetők a felsőoktatás legfőbb problémáinak?

Egymásra torlódott több változás és ezek nem várt kölcsönhatásai. Itt a tömegesedésről, a kreditrendszeréről, a Bologna-folyamatról, az intézmény integrációról, a felvételi rendszerről és azokról a kísérletekről van szó, amelyek a normatív finanszírozási rendszer bevezetésére irányulnak.

Az előbb felsorolt problémák közül melyik érinti leg súlyosabban a BME-t? A középiskolákból a felsőoktatásba bekerülők felkészültségi szintje.

Általános jelenség, hogy a főiskolákra, egyetemekre, így hozzánk is felvételt nyerne olyan hallgatók, akiknek az előzetes felkészültsége nem megfelelő. Bizonyos hiányokat lehet ugyan vasszorgalommal pótolni, de azt tapasztaljuk, hogy a fiataljaink elszántsága, rátermettsége és állóképessége nem olyan mértékű, mint ahogy azt a korábbiakban megszokhattuk. Ennek megváltoztatására nyilvánvalóan lépéseket kell tennünk.

Hogyan lehet ezeken a dolgokon javítani?

Ennek érdekében állítottuk vissza több karon a tanulóköri rendszert. Azt szeretnénk elérni, hogy a hallgatók ne magánzóként teljesítsenek, hanem egymást húzva, együtt sírva és nevetve közösen vigyék a terheket. Hiszünk abban, hogy komoly hatást tudunk elérni ezzel a módszerrel.

Sólyom László a tanulmány előszavában azt írja, hogy világunkban jelen van a mindent átható korrupció, amely tönkreteszi a társadalom általános er-

kölsi állapotát. A köztársasági elnök úgy véli, hogy a korrupciót elfogadó, sőt, természetesnek tartó közfelfogásban a gyermeknevelés és az iskola sem kap kellő megbecsülést. Ön mit tapasztal, a korrupció a BME-t is érinti?

A tanulmánykötet leírja, hogy a korrupció egyfajta létezési móddá formálódott az elmúlt évtizedekben: az emberek észre sem veszik, hogy olyan kérésekkel, megoldási javaslatokkal állnak elő, amelyek lényegében kimerítik a korrupció fogalmát. Az a személyes véleményem, hogy nálunk ilyen jelenségekről sokkal kevésbé beszélhetünk.

Milyen lépéseket tesz az egyetem vezetése a korrupció megelőzésére?

Az elmúlt másfél évben bevezetett változtatások jellegükből adódóan a korrupcióra hajló mentalitás visszaszorítását is szolgálják. Igyekezünk minden gazdálkodási és költségvetési lépést átlátható, tervezett keretek között tartani.

Kérem, mondjon egy-két konkrét példát!

A költségvetést különböző fórumok jóváhagyása után véglegesítjük, nincsenek olyan külön-

sokkal visszafogottabban jelentkeznek. Örülök, hogy ilyeneket mi nem tapasztalunk, és igyekezünk személyes példamutatással és alapvető következetességgel elkerülni minden olyan helyzetet, aminek megoldása nem valamely szabályzatban rögzített vagy megtárgyalt, jóváhagyott módon vagy annak szellemében történik.

A nevelési-oktatási rendszer újjáépítéséhez szükséges pedagógiai megújulás egyik lényeges eleme a könyv szerint az érettségi, a garantáltan magas minőség biztosítása. Ön szerint mennyiben lenne helyes döntés az emelt szintű érettségit meghatározni felvételi követelményként?

Ezzel kapcsolatosan ádáz viták folynak. Én személy szerint régóta amellet vagyok, hogy a BME-re jelentkezőktől kérjük mindkét felvételi tárgyból az emelt szintű érettségit. Azzal kapcsolatosan a dékánok körében is egyetértés van, hogy az egyik tárgyat mindenképpen írjuk elő. A viták a körül folynak, hogy mennyiben lehetne kötelezővé tenni egy vagy két tárgy emelt szintű érettségijét akkor, amikor a középiskolák az erre való felkészítést nem tudják vállalni, valamint vannak olyan magyarországi régiók, ahol egyéb adottságok megléte miatt ennek a megkövetelése nem reális.

A Műegyetem nemrégiben kezdeményezte az OKM-nél, hogy intézményi szinten lehessen dönteni arról, az adott egyetem vagy főiskola kérjen-e emelt szintű érettségit a felvételi tárgy(ak)ból. Hol tart ez a folyamat jelenleg?

Az egy évvel ezelőtti kezdeményezésünket Manherz Károly szakállamtitkár felkarolta, törvénymódosításba is belekerült, de valamely okból elakadt. Reményeink szerint az idő múlásával a javaslatot elfogadják majd.

Fontos lenne az emelt szintű érettségre való felkészülés folyamata. A felvételire készülő középiskolások többet foglalkoznának a tárggyal, magasabb szintű vizsga letételére tréningeznék magukat. Ha ez nincs meg, akkor nagyon hamar bajba lehet kerülni, mert jönnek az új fogalmak, technikák, és az elemi problémák jelenléte mellett képtelenség haladni az egyetemi tanulmányokkal.

Fotók: Iván József

Milyen változtatásokat lát szükségesnek és melyek megvalósulását tartja ezek közül reálisnak az elkövetkezendő négy évben. Természetesen függetlenül attól, hogy melyik párt nyeri meg a választásokat?

Amiért én vagyok felelős az az, hogy a BME szekere hogyan halad.

A Műegyetem szempontjából nézve mindazoknak a hatásoknak, terheknek, amelyek az intézmény teljesítményének reális értékelését, gazdálkodását nehezítik, vagy erőforrásait indokolatlanul terhelik, meg kell szűnniük. Például az elmúlt tíz évben a műszaki szakok beindítása és az ehhez társuló igen jelentős oktatói közreműködés, főleg a vidéki társintézményekben, komoly többletterhet jelentettek oktatóinknak. Ezek vállalása közben más célú energiáink szűkösek lettek. Az ilyen, illetve a túlkínálat okozta nagyfokú leterhelés megszüntetése elkerülhetetlen annak érdekében, hogy a felszabaduló energiáinkat kutatásra és fejlesztésre tudjuk használni.

A következő ciklusban jó lenne, ha megoldást találna a kormány a kutatóegyetemi besorolás kérdésére és az ezzel járó finanszírozásra.

Ezek mellett szüksége van az országnak olyan emberekre és intézményekre, akikre fel lehet nézni. Az intézmények sorában ilyen lehetne a BME. Úgy gondolom, úttörő szerepet kell vállalnia: példát mutatni a többi intézménynek. A tanulmány leírja, hogy a magyar felsőoktatás nemzetközi téren sehol sincsen. A Műegyetem – hagyományaihoz híven – legalább valamilyen regionális vagy európai színvonalat mindenképpen kell, hogy képviseljen. Zászlóvivőként ismertsége és elismertsége elengedhetetlen az ország számára.

Azt gondolom továbbá, hogy a finanszírozással és a működtetéssel kapcsolatos területeken nagyon egyszerű és általános elvekre van szükség – ahogy ez a tanulmányban is szerepel. Nevezetesen arra a fajta kiszámíthatóságra, amit sokan stabilitásnak is neveznek, hogy tervezni tudjuk a jövőbeni programjainkat, hogy tudjuk, mire jutnak források, mit lehet fejleszteni és átadni a jövő nemzedékének. Bár a stabilitásra törekvést sokan megkérdőjelezzik, mert úgy vélik, egy változó világban annak igénye ellentmondásos, hiszen olyan konzervatív hozzáállást jelent, amely szerint nem nagyon akarunk a változásokra reagálni. Meggyőződésem, hogy a BME nem ez utóbbit képviseli. Sokkal inkább a kiszámíthatóságot, következetességet, átláthatóságot, mert a változások követését, sokszor magukat a változásokat is tervezni kell, természetesen reális időt rászánva. Nem hatékony egy hektikusan változó, követhetetlen feltételrendszereket állító világban dolgozni.

SZABÓ ORSOLYA

(az interjú teljes szövege elolvasható a www.muhely.com oldalon)